

Schiphol vs Chipshol Professor staatsrecht Tak uit zich kritisch over rechtbank Haarlem

'Vervanging rechters zeer merkwaardig'

Gebiedsontwikkelaar Jan Poot van Chipshol voert een mediaoorlog tegen de rechtbank Haarlem. Professor staatsrecht Twan Tak van de Universiteit Maastricht laat zijn licht over de kwestie schijnen.

Eric Smit
AMSTERDAM

Jan Poot van Chipshol plaatste maandag en woensdag twee paginagrote advertenties in de *Volkskrant* waarin hij het optreden van de rechtbank Haarlem veroordeelt en stelt dat deze zich niet onafhankelijk opstelt. Poot kwam tot deze conclusie nadat in het laatste stadium van zijn jarenlange procedure, plotseling drie rechters gelijktijdig werden vervangen. Poot verzocht daarop te wraking van de nieuwe rechters. Dit verzoek werd door de Haarlemse rechtbank afgewezen.

In een open brief aan de president van de rechtbank van Haarlem stelt Poot de laatste zelfs persoonlijk aansprakelijk voor de, in zijn ogen, zeer twijfelachtige beslissing om de drie rechters te vervangen. Gisteren velde deze rechters een vonnis dat in nadeel is van Chipshol. Professor staatsrecht Twan Tak van de Universiteit Maastricht denkt er het zijne van.

Kunt u zich voorstellen dat Jan Poot een beetje boos is of overdrijft deze meneer?

'Ik kan me zijn woede levendig voor-

stellen. Er zijn twee zeer merkwaardige kanten aan deze zaak. Ten eerste, de vervanging van een volledige kamer. Dat is, voorzover ik weet, uniek. Om welke reden dat ook gebeurd is, je verwacht op zijn minst een zéér goede uitleg in de richting de eisende partij. Daar is hier klaarblijkelijk geen sprake van geweest.

Ten tweede, het verzet van de wederpartij (advocaat Niels Koeman van de Luchthaven Schiphol voerde voor de wrakingskamer een pleidooi tegen het verzoek van Chipshol ES) tegen het wrakingsverzoek. Dat noem ik zeer merkwaardig. Ik zou willen vragen: waar bemoeit de wederpartij zich mee?'

Wat kan Poot hier nu tegen doen?

'De beslissing van de rechtbank om drie rechters te vervangen in een zaak waar al enkele tussenvonnissen zijn geveld, is als gezegd hoogst merkwaardig en zou dus een duidelijke uitleg behoeven. Staatsrechtelijk is er niets aan te doen. Maar het feit dat Poot bedenkingen heeft, mag als een tekortschieten van de rechterlijke macht worden gezien. Deze is aan zijn stand verplicht om dit soort situaties voor te zijn. In dit geval met een zeer duidelijke uitleg waarom de beslissing om die rechters te vervangen nodig was. Zeker als ook nog eens, door middel van wraking, gevraagd wordt die beslissing terug te draaien.'

De rechtbank Haarlem motiveerde

zijn beslissing om de drie rechters te vervangen door te verwijzen naar haar personeelsbeleid.

'Het allerbelangrijkste van een rechterlijke uitspraak is de motivering. Die moet uitvoerig en overtuigend zijn, dat is een dure grondwettelijke plicht. Rechtspraak die niet overtuigt in haar motivering is slechte rechtspraak.'

Poot heeft kritiek op het feit dat de wrakingskamer van de rechtbank van Haarlem moet oordelen over de onafhankelijkheid van de eigen rechtbank.

'Op de uitspraak van deze wrakingskamer bestaat ook geen beroepsmogelijkheid zodat iemand eventueel nog bij een hogere instantie terecht kan. Het is een gesloten bastion. Rechters mogen hun gezag niet ontleenen aan hun autoriteit, maar aan hun kwaliteit. Welnu, deze stelregel zou eigenlijk in elk gerechtsgebouw in heel Nederland aan de muren geplakt moeten worden. Maar de rechterlijke macht sluit zich steeds verder op in zijn ivoren torens. Ze hebben hun eigen postacademische circuits, hun eigen media en staan niet meer open voor de aanzwellende kritiek. Met alle respect, maar zelfs de Raad voor de Rechtspraak is niet in het minste of geringste geneigd om aan dat aspect aandacht te geven. Er bestaat eenvoudigweg geen zelfreinigend vermogen. Ik heb mijn kast vol staan met dit soort dossiers. Wanhopige mensen

kloppen bij de wetenschap aan in de hoop daar nog enige soelaas te vinden. Dit is een gigantisch maatschappelijk probleem.'

Gisteren spraken de nieuwe rechters een vonnis uit waarbij Schiphol werd veroordeeld tot het betalen van een schadevergoeding van 16 miljoen euro, ongeveer 80 miljoen minder dan de eis. De rechtbank volgde hiermee de commissie Toornend die een advies over de hoogte van de schade uitbracht. Het Amsterdamse hof oordeelde eerder dat de benoeming van de commissie Toornend, wegens mogelijke partijdigheid, achterwege diende te blijven. Hier legt de rechtbank Haarlem een vonnis van het Hof naast zich neer. De rechtbank acht de commissie Toornend wél onafhankelijk waarbij zij zich beroept op volgens Chipshol aantoonbaar onjuiste informatie over de professionele banden van Toornend.

Chipshol is ongelukkig over het feit dat een vonnis van het Hof is genegeerd. Terecht?

'Wanneer een lagere rechter een uitspraak naast zich neerlegt van een hogere rechter, kan dat juist een teken zijn van onafhankelijkheid. Dat hoort alleen niet in dezelfde zaak plaats te vinden. De rechter heeft namelijk ook de verantwoording om binnen de eenheid van rechtspraak te blijven. Dit om overtuigend te blijven voor de burger. Als er dan al wordt

afgeweken van een eerdere uitspraak, dan verhoogt dat in mijn ogen de motiveringsplicht van die rechter. Gelet op de Europese én Nederlandse maatstaven die stellen dat de schijn van partijdigheid vermeden moet worden en dat een motivatie overtuigend moet zijn. Daar lijkt hier geen sprake van te zijn.'

Poot wil de president van de rechtbank Haarlem persoonlijk aansprakelijk stellen. Is dat de juiste weg om te bewandelen of is dit een typische actie van een dolende ridder?

'Zo zal het men in Nederland waarschijnlijk wel opvatten. Ik zou hier twee kanttekeningen bij willen plaatsen. Ten eerste: onrechtmatige rechtspraak kan zich voordoen wanneer er sprake is van schending van fundamentele rechtsbeginselen. De mogelijkheid van onrechtmatige rechtspraak bestaat en is ook in Nederland door de Hoge Raad der Nederlanden in theorie al aanvaard. Tweede punt: het is evident dat er in Europa veel serieuzer werk gemaakt wordt van dit aspect dan in Nederland. In het kort: rechters moeten aansprakelijk gesteld kunnen worden. Met de Europese ontwikkelingen in het achterhoofd is het dus goed verdedigbaar wat Poot doet. Alleen vrees ik dat hij in Nederland niet voldoende grond onder de voeten zal krijgen en dat hij dus door zal moeten procederen tot aan het Europese Hof van Straatsburg.' ●